

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Дмитрук Юлія Григорівна, ст. гр. ЗВ – 41-4

Науковий керівник викладач

землепорядних дисциплін

Євстаф'єв В.О

Малинський лісотехнічний коледж

Україна це країна з великими можливостями та потенціалом. В нас є всі ресурси, щоб досягти високого результату, стати економічно розвинутою державою.

Один із головних факторів є земельний фонд України. Земля – неоціненне багатство всього людства, що перебуває під особливою охороною держави [1]. Вона дає нам все, що потрібно для нормального функціонування і праці людей.

Отже, що таке земельні ресурси?

Земельні ресурси – запаси земельної території, як просторового базису господарської діяльності і розселення людей, засобу виробництва, її біологічної продуктивності та екологічної сталості середовища життя. Це сільськогосподарські землі та інші земельні ділянки, які використовуються або можуть бути використаними при сучасному рівні розвитку продуктивних сил суспільства в різних галузях діяльності людини.

Землі України за цільовим призначенням поділяються на 9 категорій [2]:

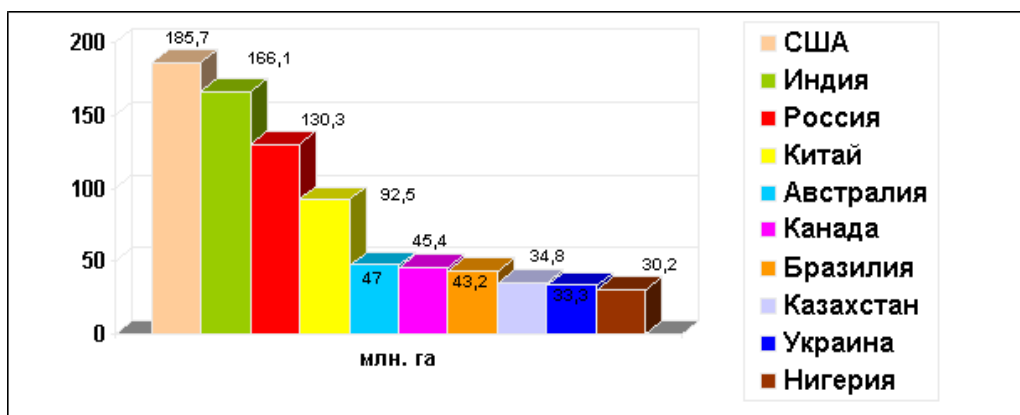
- Землі сільськогосподарського призначення;
- землі житлової та громадської забудови;
- землі природно – заповідного та іншого природоохоронного призначення;
- землі оздоровчого призначення;
- землі рекреаційного призначення;
- землі історико – культурного призначення;
- землі лісового фонду;

- землі водного фонду;
- землі промислового транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Одним із основних споживачів земельних ресурсів є сільське господарство. Сільськогосподарські угіддя займають 42 млн гектарів, або 70% загального фонду країни. 78,9% сільськогосподарських угідь — орні землі (рілля) і багаторічні насадження, 13,0% — пасовища, 8,4% — сіножаті. Найвища частка орних земель — у степових районах (70 — 80%) і лісостеповій зоні. Пасовища зосереджені, в основному, в Карпатах, на Поліссі та в південно-східних степових областях, сіножаті — в долинах рік лісової і лісостепової зон [3]. Саме ґрунт відтворює всі ресурси рослинного і тваринного світів. Ґрунт – природно-історичне органо-мінеральне тіло, що утворилося на поверхні земної кори і є осередком найбільшої концентрації поживних речовин, основою життя та розвитку людства завдяки найціннішій своїй властивості – родючості [4].

За площею сільськогосподарських угідь та ріллі Україна посідає одне з перших місць в світі.

Найбільші країни світу за розмірами площі ріллі [5]:

Країни, які входять до країн-лідерів по використанню сільськогосподарських земель. Так, наприклад США має площу 982,6 675 млн. га, а загальна частка ріллі становить 18,90%. Площа Індії складає 316,6829 млн. га, а розораність 52,45%. Росія площа 1709,8246 млн. га – 7,62%. Китай – 959,6960 млн. га частка ріллі – 9,64%. Австралія – 769,2024 млн. га відсоток розораності – 6,11%. Канада 998,4670 млн. га рілля – 4,54%. Бразилія 851,5767

млн. га – 5,07%. Казахстан 272,4902 млн. га – 12,77%. Україна 60,37 млн. га - 55,16%, Нігерія 92,3768 млн. га – 32,69%.

Саме через високу розораність земельні ресурси України мають цілу низку проблем про, про які буде розказано нижче.

На даному етапі розвитку сільське господарство зіштовхнулось з проблемами, які погіршують екологічний стан ґрунтів, неможливість їх подальшого використання в сільському господарстві. Найбільш поширеними з них є:

- антропогенний фактор;
- нераціональне природокористування;
- деградація ґрунтів;
- забруднення ґрунтів;
- самовільне захоплення;
- висока розораність;
- ерозія ґрунтів;
- підтоплення та затоплення.

Щоб вирішити, ці проблеми потрібно строго контролювати використання земельних ресурсів, проводити екологічні експертизи та приймати відповідні рішення для покращення стану ґрунту.

Особливо гостро проблеми використання та контролю земельних ресурсів зачіпає орендне землекористування України. Так сталося, що в результаті проведення земельної реформи в Україні переважає орендне землекористування. Відсутність належного контролю за орендарями земель призводить до: того що орендар на протязі 3-5 років вирощує соняшник на одному полі має величезний прибуток а землевласник потім отримує непродуктивну земельну ділянку. Ця ситуація поглиблюється соціальною нерівністю між орендарем та орендодавцем. Сучасна корумпована судова система України не дає можливості звичайним громадянам відстоювати свої права у суді перед заможними землевласниками.

Результатом цих дій є зниження складу гумусу у ґрунтах. За твердженням професора О.П. Канаша в середньому вміст гумусу складав в

грунтах України станом на 1991 рік до 2%, а станом на 2012 рік за приблизними оцінками складає в районі 1%. А як відомо один міліметр гумусу утворюється за термін, який складає від 300 до 1000 років.

Не важко порахувати, що якщо так буде тривати і далі то Україну чекає знищення всіх родючих земель, і як наслідок продовольча криза подібна до тих криз, які зараз переживають африканські країни.

Цю проблему можна класифікувати, як проблему законодавчого характеру початкового періоду розвитку капіталістичних відносин в Україні. Шлях її вирішення є наступним:

Перший шлях. Щоб оцінити дії орендаря потрібно кожен рік проводити лабораторні аналізи та оновлювати паспорт поля, щодо вмісту азоту, калію і гумусу загалом. Але треба врахувати що зараз це коштує великих затрат, особливо з урахуванням девальвації гривні на 250% за останній рік.

Другий шлях. Змінити законодавство про оренду землі. Зараз в Україні договір про оренду можна укласти терміном на 1 рік. Треба створити умови, щоб договір оренди укладався строком неменше 8 років. Адже 8 років – це термін, який потрібен для проходження повного циклу сівозміни.

Також земельні ресурси України мають ряд інших проблем. Одна з них це проблема забруднення. Очищенню ґрунтів великою силою буде сприяти створення офіційних сміттєзвалищ та підприємств швидкої переробки сміття. Також можна сказати, що в вирішенні цієї проблеми допоможе система раціонального використання.

Деградація ґрунтів несе за собою погіршення корисних властивостей та родючості ґрунту внаслідок впливу антропогенних та природніх факторів. Потрібно контролювати якісні та корисні властивості ґрунтів, своєчасно підвищувати їх вміст у ґрунті. Самовільне захоплення ґрунтів призводить до катастрофічних наслідків. Неможливість контролю розораності та будівництва на високопродуктивних землях без зняття верхнього шару призвело до проблеми використання землі не за цільовим призначенням.

Найбільш поширеними видами ерозії є вітрова та водна. Обидві негативно впливають цілісність ґрунтового покриву. Вітрова у свою чергу

видуває верхній шар та знищує рослини, які ростуть у верхніх шарах та погано закріплені. Негативним наслідком водної ерозії є змив і розмив ґрунту, які відбуваються на схилах. Кожного року відбувається втрата врожаю, від ерозії. Ще відбувається утворення ярів. Це відбувається від причин змиву лесових порід від атмосферних опадів та танення снігу.

Процеси підтоплення і затоплення розвиваються в умовах неправильного штучного зрошення. Вони мають на меті знищення рослинності, неможливість використання земель у сільському господарстві. Щоб запобігти цим процесам необхідно розробити комплекс заходів захисту сільськогосподарських земель, природних ландшафтів, населених пунктів, територій під забудову, промислових, транспортних об'єктів та окремих споруд.

Земельні ресурси відіграють визначальну роль в існуванні нашої планети, обумовлюючи функціонування та використання інших природних ресурсів (атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, рослинного і тваринного світу). Вони є просторовою базою для розміщення та функціонування усіх з видів людської господарської діяльності, головним засобом виробництва в сільському і лісовому господарстві, в їхніх надрах сконцентровані усі поклади корисних копалин.

Потрібно зрозуміти, що якщо ми не будемо раціонально та бережно використовувати земельні ресурси це призведе до катастрофічних наслідків з неможливістю повернути все до початкової стадії.

Загалом дуже велика розораність земельних ресурсів Україна, яка є наслідком використання низькопродуктивних технологій ведення сільського господарства минулого століття, та не відрегульована законодавча база помножена на соціальну нерівність та низький ступінь законодавчої прозорості судової системи, відсутність культури ведення бізнесу в нашій країні є причиною знищення українських чорноземів. Адже тільки так можна охарактеризувати ці процеси, які у даний час відбуваються на наших очах. Саме тому обов'язком молодих спеціалістів нашої галузі є підняття всіх цих проблем, з подальшим їх вирішенням.

Список використаної літератури:

1. Земельний кодекс України стаття 1.
2. Теоретичні основи Державного Земельного Кадастру, Навчальний посібник 2 – ге видання, стереотипне, За загальною редакцією кандидата економічних наук, доцента М. Г. Ступеня, ст.42 – 43.
3. http://uk.wikipedia.org/wiki/Сільське_господарство_України.
4. Закон України «Про охорону земель» Розділ I, стаття 1.
5. Земельна реформа та шляхи її реалізації, ст. 8.